Jak ułożyć scenariusz lekcji?

Krótki poradnik dla nauczyciela

Plan prezentacji

- Planowanie pracy nauczyciela i jego znaczenie
- Czym jest scenariusz?
- Elementy scenariusza zajęć edukacyjnych

Planowanie pracy

- **Opracowanie schematu czynności**, który pozwoli wywołać przewidywany przebieg i rezultaty procesów edukacyjnych
- Jest **wieloetapowe**
  - program nauczania
  - ramowy plan nauczania (rozkład materiału)
  - scenariusz zajęć
  - konspekt zajęć
  - plan lekcji

Czym jest scenariusz?

- Scenariusz to **szczegółowo opracowany program** (przebieg) zajęć lekcyjnych
- Podaje wszystko co wiąże się z **formą**, **metodą** i **techniką** pracy nauczyciela i ucznia
- Zazwyczaj obejmuje **cykl kilku korelujących lekcji**
- **Dokument** z zapisem przebiegu zajęć

Proponowana struktura scenariusza zajęć

- Przedmiot nauczania
- Tytuł realizowanego działu tematycznego (programowego)
- Prowadzący
- Uczący się lub odbiorca informacji
- Tematy lekcji
- Czas trwania zajęć
- Pojęcia kluczowe
- Wymagania wstępne
- Cele zajęć
- Metody osiągnięcia celów
- Środki dydaktyczne
- Zadania do wykonania dla uczących się
- Formy oceny
- Przebieg zajęć
- Bibliografia

niezależnie od przyjętej struktury scenariusza, powinien on zawierać wszystkie przedstawione elementy

Struktura scenariusza

- Sformalizowana konwencja tworząca format scenariusza
- Dobrze dobrany format zwiększa przejrzystość i zrozumiałość scenariusza
- Prawidłowe formatowanie
  - zgodność czcionki i odstępów między wierszami
  - powtarzalny układ graficzny (akapity, format nagłówków, tabeli)
  - jednolita gramatyka w całym dokumencie

Przykład formatowania

Dalej

Przykład formatowania

Brak formatowania

Informacje podstawowe
Przedmiot nauczania: język polski,
Klasa: druga, uzupełniające liceum ogólnokształcącego
Czas trwania zajęć: 5 godzin lekcyjnych (1 x 45minut + 4 x 45minut),
Tematy zajęć:
Tylko dla odważnych", czyli metoda projektów na języku polskim
— 1 godzina lekcyjna.
Dorobek literacki regionu na przestrzeni wieków — prezentacja przygotowanych projektów
— 4 godziny lekcyjne (4x45 minut).
Dział programowy: Kształcenie literackie i kulturowe
Pojęcia kluczowe: Ziemia Sanocka, bard szlachty sanockiej, antropomorfizacja przyrody, humanizm renesansowy, plebejskość, obsceniczność, wywiad autoryzowany, prezentacja multimedialna, folder, plansza dydaktyczna, bibliografia podmiotowa, bibliografia przedmiotowa, reportaż, gawęda szlachecka.

Wymagania wstępne
Przed przystąpieniem do zajęć uczący się powinien umieć:
korzystać z Internetu i innych źródeł informacji,
sporządzać notatki,
korzystać z księgozbioru biblioteki,
znać zasady pracy metodą projektów.
Cele zajęć
W wyniku zrealizowania zajęć wg scenariusza, uczący się:
zapozna się z działalnością, zasługami dla regionu i twórczością literacką prezentowanych pisarzy,
będzie umiał selekcjonować zdobyte informacje,
będzie umiał radzić sobie z różnymi problemami np. dotrzeć do rzadkich tekstów literackich,
nie będzie się bał nowych i nieznanych sytuacji,
będzie umiał podejmować ryzyko,
będzie umiał rozwiązywać problemy i podejmować decyzje,
będzie umiał analizować wyniki własnej pracy i wyciągać odpowiednie wnioski,
nabędzie umiejętność samodzielnej pracy przy realizacji zadania,
nabędzie umiejętność zdobywania samodzielnie informacji,
nabędzie umiejętność samodzielnego opracowania pozyskanych materiałów i wiadomości,
nabędzie umiejętność prezentacji wyników swej pracy innym,

Dokument sformatowany

Informacje podstawowe

Przedmiot nauczania: język polski,

Klasa: druga, uzupełniające liceum ogólnokształcące

Czas trwania zajęć: 5 godzin lekcyjnych (1 x 45minut + 4 x 45minut),

Tematy zajęć:

1. Tylko dla odważnych", czyli metoda projektów na języku polskim — 1 godzina lekcyjna.
2. Dorobek literacki regionu na przestrzeni wieków — prezentacja przygotowanych projektów — 4 godziny lekcyjne (4x45 minut).

Dział programowy: Kształcenie literackie i kulturowe

Pojęcia kluczowe: Ziemia Sanocka, bard szlachty sanockiej, antropomorfizacja przyrody, humanizm renesansowy, plebejskość, obsceniczność, wywiad autoryzowany, prezentacja multimedialna, folder, plansza dydaktyczna, bibliografia podmiotowa, bibliografia przedmiotowa, reportaż, gawęda szlachecka.

Wymagania wstępne

Przed przystąpieniem do zajęć uczący się powinien umieć:

- korzystać z Internetu i innych źródeł informacji,

Przedmiot nauczania

- Podajemy pełną, poprawną nazwę przedmiotu zgodną z nomenklaturą w programie nauczania
- Nie stosujemy skrótów

Technikum Nr 2
zawód: technik mechanik 311[20]
specjalizacja: obsługa i naprawa pojazdów samochodowych
program do nauczania przedmiotów zawodowych: 311[20]/T-4, TU, SP/MEiN/2006.02.06
specjalizacyjnych opracowny przez Zespół Przedmiotów Zawodowych w dniu 31.03.2006

klasa 2c

		lata szkolne			
		2006/2007	**2007/2008**	2008/2009	2009/2010
lp	przedmiot	klasa I	klasa II	klasa III	klasa IV
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	2	2
2	język polski	3	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1	
4	*język angielski*	2	1		
[illegible]	[illegible]	2	1		
[illegible]	geografia	2	1		
16	podstawy przedsiębiorczości				2
17	technologia informacyjna	2			
18	wychowanie fizyczne	3	**3**	3	3
19	przysposobienie obronne	1	**1**		
20	godziny z wychowawcą	0,5	**0,5**	0,5	0,5
21	wychowanie do życia w rodzinie	0,37	**0,37**	0,37	
22	do dyspozycji dyrektora				2,89
23	*podstawy konstrukcji maszyn i urządzeń*	2	**2**	3	2
24	*technologia mechaniczna*	1	**2**	2	2
25	*układy sterowania i regulacji*		**1**	2	
26	*maszynoznawstwo*	1	**2**		
27	*eksploatacja maszyn i urządzeń*		**2**		
28	*pracownia techniczna*				6
29	*bezpieczeństwo pracy, ochrona środowiska, zarządzanie jakością*	2			
30	*zajęcia praktyczne*		**5**	5	
31	*praktyka zawodowa*			4 tyg.	
32	**zajęcia specjalizacyjne - samochodowe**			4	4

Tytuł realizowanego działu tematycznego (programowego)

- Powinien być zgodny z programem i planem nauczania

RAMOWY PLAN NAUCZANIA

Typ szkoły: Technikum Nr 2
Zawód /specjalizacja: ***technik mechanik/ aparatura kontrolno-pomiarowa i mechaniczna automatyka przemysłowa***
Podbudowa: gimnazjum
Przedmiot/klasa(y): elementy urządzeń automatyki / **4a**
Nr. programu: P- 41310-2/88 1988.08.22
Liczba godz. tyg./ liczba tyg.: 2 x 30 = 60
Nauczyciel: Bogdan Buczek

Nr tematu	**Treść tematu**	Liczba godzin	**Uwagi**
1.	Podzespoły hydrauliczne automatyki - kontynuacja	10	oraz ćwiczenia projektowe: pneumatyka i hydraulika
2.	Elementy regulatorów elektrycznych i elektronicznych	6	
3.	Regulatory elektryczne i elektroniczne	8	
4.	Elementy dwustanowe	10	w tym układy logiczne
5.	Mikromaszyny elektryczne	8	
6.	Roboty przemysłowe	6	

Prowadzący

- Podajemy **imię i nazwisko** nauczyciela prowadzącego zajęcia
- W niektórych szkołach przyjęło się, że podaje się również tytuł naukowy nauczyciela

Uczący się lub odbiorca informacji

- Określa się bliżej grupę uczących się osób
  - rodzaj szkoły lub placówki
  - klasa
  - grupa

Tematy lekcji i czas trwania zajęć

- Podaje się tematy jednostek lekcyjnych realizowanych w ramach bloku zajęć oraz czas ich trwania

Jednostka lekcyjna nie musi wynosić 45 minut

Scenariusz bloku zajęć

- Temat 1 + czas zajęć
- Temat 2 + czas zajęć
- Temat 3 + czas zajęć

Pojęcia kluczowe

- Podstawowe pojęcia, terminy, określenia itp. bezpośrednio związane z tematem i mające dla niego szczególne znaczenie

Przykład z chemii

- Temat: Źródła węglowodorów w przyrodzie.
- Pojęcia kluczowe: Pojęcia chemiczne: gaz ziemny, ropa naftowa, węgle kopalne, węgiel kamienny, destylacja ropy naftowej, koksowanie (pirogenizacja) węgla kamiennego, kraking, reforming…

Wymagania wstępne

- Określają wiadomości, umiejętności i postawy, które powinny być przyswojone przez ucznia przed przystąpieniem do lekcji
- Formułowane są w postaci czasowników operacyjnych

Przykład

Przed przystąpieniem do zajęć uczeń powinien:

- znać zasady bhp obowiązujące podczas zajęć laboratoryjnych
- umieć korzystać z notatek i innych źródeł informacji

Cele kształcenia

- Świadomie **założone wyniki procesu nauczania** – uczenia się, wyrażone przyrostem wiadomości, umiejętności oraz zmianami osobowości podmiotu uczącego się

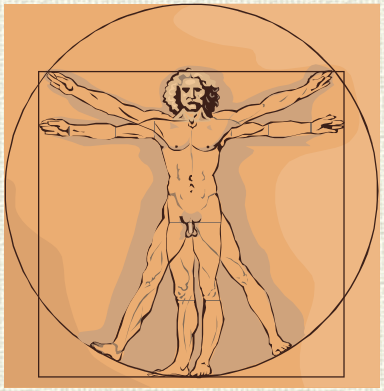

Podział celów

- *Cele ogólne*
  - podają co nauczyciel poprzez daną lekcję chce osiągnąć
  - ukierunkowują na to co uczniowie będą zdobywać, ćwiczyć, doskonalić, tworzyć i przeżywać

- *Cele szczegółowe*
  - cele uczniowskie, to znaczy szczegółowe stany rzeczy w zakresie wiedzy, umiejętności, przeżyć i zachowań uczniów
  - są dowodem uzyskania (poszerzenia, doskonalenia) kompetencji określonych w celach ogólnych

Cele ogólne zajęć

- **Zdobycie** (poszerzenie, ugruntowanie) **nowej wiedzy** o faktach, procesach, mechanizmach przyrodniczych i społecznych
- **Nabywanie, rozwijanie i ćwiczenie umiejętności** intelektualnych praktycznych, manualnych, technicznych, sprawności fizycznych takich jak: rozwiązywanie problemów typowych i nietypowych, teoretycznych i praktycznych, interpretacja i ocena faktów, analiza i synteza oraz doskonalenie stopnia ich opanowania
- **Promowanie** twórczości, wytworów artystycznych i technicznych.
- **Kształtowanie** umiejętności organizatorskich i społecznych.

Co brać pod uwagę przy formułowaniu celów ogólnych?

- **długofalowe** (strategiczne) cele kształcenia i wychowania
- **wymagania i standardy** programowe (zakres wiedzy i umiejętności wyznaczonych do opanowania na danym etapie rozwoju ucznia)
- własny **plan wynikowy** (uporządkowany wykaz oczekiwanych wyników uczenia się ucznia)
- własną **ocenę postępów** uczniów
- **badanie wyników nauczania** w danym oddziale prowadzonym przez nadzór pedagogiczny

Cele szczegółowe

- **Określają wynik** (w formie zoperacjonalizowanej) jaki powinien być osiągnięty po danej lekcji
- Cel wyrażony operacyjnie
  - dokładnie **określa i nazywa** czynności, którą uczeń będzie musiał wykonać
  - **opisuje warunki**, które powinny towarzyszyć tej czynności (z czego może lub musi korzystać, na jakiej aparaturze będzie daną czynność wykonywał)
  - **mówi o sprawnościach**, które uczeń powinien osiągnąć w odniesieniu sprawdzanej czynności
- Cele operacyjne można sformułować dla każdej jednostki lekcyjnej i dla każdego z jej elementów

Metody osiągnięcia celów

- **Metoda nauczania** to systematycznie stosowany sposób pracy nauczyciela z uczniami, umożliwiający osiągnięcie celów kształcenia
- Metody są **różnorodne** i stale ich przybywa
- Metoda z gr. *methodos* oznacza **sposób postępowania**
- Zaleca się stosowanie metod **wyzwalających aktywność** uczniów
- **Każda** metoda może aktywizować
  - wszystko zależy od inwencji nauczyciela
  - metoda aktywizująca np. aktywny wykład, stosowanie multimediów, dyskusji, pokazu, burzy mózgów, analizy przypadków, symulacji itp.
    może, wbrew nazwie, wywołać bierność

Tradycyjny podział metod nauczania

według CZ. Kupisiewicza

- **Podające** - oparte na słowie
  - wykład, pogadanka, opowiadanie, opis, prelekcja, anegdota, odczyt, objaśnienie
- **Problemowe** (poszukujące) - oparta na obserwacji i pomiarze
  - wykład problemowy, klasyczna metoda problemowa, metoda przypadków, gry dydaktyczne, dyskusja dydaktyczna, sytuacyjna, inscenizacja
- **Praktyczne** - oparta na działalności praktycznej
  - pokaz z instruktażem i objaśnieniem, ćwiczenia laboratoryjne, ćwiczenia produkcyjne, metoda projektów, metoda przewodniego tekstu

Inne metody warte zauważenia

- Waloryzacyjne (emocjonalne) – nie tylko na poznawanie rzeczywistości, ale również emocjonalnym przeżywanie jej i ocenianie
  - impresyjne – odbiór dzieł i uczestnictwo w ekspozycji
  - ekspresyjne – samodzielne tworzenie określonej wartości (uczeń aktorem, rzeźbiarzem itp.)

- Multimedialne – zastosowanie w nauczaniu osiągnięć techniki i technologii informacyjno-komunikacyjnej

Strategie nauczania i uczenia się

Strategie dydaktyczne	Rodzaj nauczania – uczenia się
Informacyjna	przez przyswajanie
Problemowa	przez rozwiązywanie problemów
Emocjonalna	przez przeżywanie
Operacyjna	przez działanie praktyczne
Badawcza	przez badanie
Multimedialna	przez wybór informacji

Forma nauczania

- **Forma** nauczania organizuje kształcenie i przyjmuje taki kształt, który zapewnia odpowiednią jakość nauczania
- Określa **miejsce** zajęć i ich **rodzaj**, **warunki**, **czas** pracy, a z samego systemu kształcenia wyróżnia elementy tworzące spójną całość
  - lekcja, fakultet
  - szkolenie
  - wycieczka
  - zajęcia praktyczne
  - praca domowa
  - praca w grupie lub indywidualna itp.

Technika nauczania

- **Technika** nauczania, to sposób realizacji zajęć dydaktycznych
- Jej wybór zależy od przyjętej metody
- Każda z technik wymaga odpowiedniego zestawu środków dydaktycznych
- Najsilniej oddziałują na ucznia środki audiowizualne i komputer z dostępem do Internetu oraz pomoce pozwalające przeprowadzać doświadczenia i ćwiczenia praktyczne.

Środki dydaktyczne

- Przedmioty materialne **pozwalające usprawnić proces** nauczania – uczenia się

- Środki pozwalają osiągnąć
  - poglądowość procesu kształcenia
  - ułatwienie procesów myślowych
  - pomoc w wykonywaniu przez uczniów ćwiczeń i sprawności praktycznego działania
  - eksponowanie materiałów wywołujących przeżycia uczniów

Środki dydaktyczne dawniej

- Pakiet pomocy naukowych zwane następnie środkami dydaktycznymi
  - podręczniki
  - modele
  - materiały ilustracyjne
  - okazy naturalne
  - kredki, farby
  - przezrocza
  - filmy, taśmy magnetofonowe
  - kreda i tablica

lata siedemdziesiąte

Środki dydaktyczne dziś - multimedia

multum
z łac. *dużo, gruntownie*

medium (l.mn. media)
z łac. *ośrodek przewodzący, przekaźnik*

Multimedialny

Multimedia to media wykorzystujące informację i przekazujące ją w różnej formie (tekst, dźwięk, grafika, animacja, wideo) w celu dostarczania odbiorcom informacji lub rozrywki.

Multimedia

- to więcej niż jednoczesna obecność wielu różnych mediów
- jest to technologia integrującą w jedno medium – służące do wymiany informacji – następujące trzy dziedziny
  - techniki publicystyczno – wydawnicze
  - elektronikę komercyjną
  - zastosowania komputerowe
- multimedialne źródła danych to: wideo, dźwięk, grafika, tekst, animacje, zdjęcia, obrazy oraz dane alfanumeryczne

dziś

Dźwięk

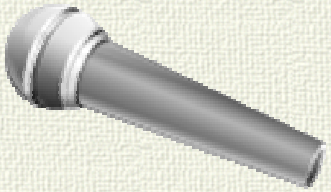

Obraz i grafika

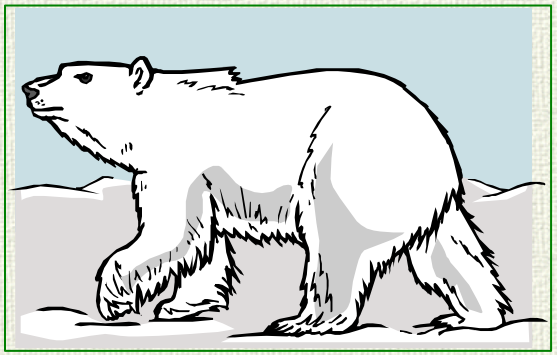

Wideo

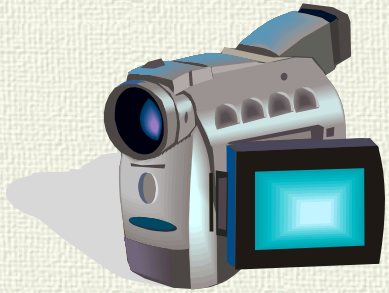

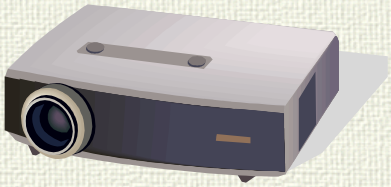

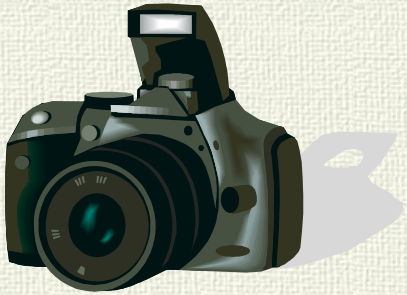

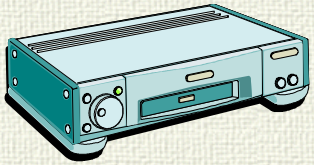

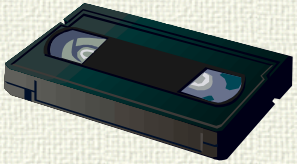

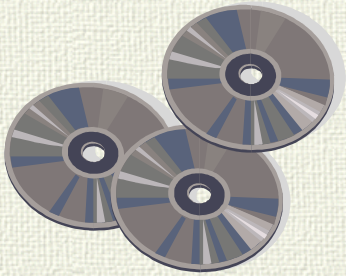

Formy sprawdzania i oceniania postępów w nauce

- **Odpowiedź ustna**
- **Referat** – indywidualne lub zespołowe opracowania i prezentacje materiału objętego planem nauczania.
- **Kartkówka** – praca pisemna nie zapowiadana przez nauczyciela
- **Sprawdzian** - praca pisemna z większej partii materiału
- **Test wyboru**
- **Ćwiczenia praktyczne** – doświadczenia, praca z komputerem z wykorzystaniem odpowiednich programów ćwiczenia montażowe.
  - ćwiczenia kształcące umiejętności korzystania z internetu.
- **Prace długoterminowe** – praca domowa, zazwyczaj w formie pisemnej obejmująca większy zakres materiału związanego z przedmiotem; często wykracza poza materiał programowy.

Przebieg lekcji

- Wszelkie czynności przewidywane przez nauczyciela, a które maja wystąpić na lekcji
- Opisuje
  - czynności przygotowawcze
  - czynności podstawowe
  - czynności końcowe

Zadania dla uczących się

- Sprawdzają systematyczność i zaangażowanie ucznia w proces kształcenia
- Pozwalają utrwalić materiał zrealizowany na lekcji
- Pozwalają poszerzyć wiadomości ucznia i wzbudzić chęć do samokształcenia

Dziękuję za uwagę